

1993 – 2010 Yılları Arasında “Kalan Müzik Şirketi”nde Yer Alan Türk Halk Müziği Albüm Kapaklarının Göstergebilimsel Açından İncelenmesi

Investigation Of Turkish Folk Music Album Covers In Terms Of Semiotics Which Took Place In The Music Company Between 1993 – 2010

Selcen VODİNALI

Öğretim Görevlisi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi,
socialan@subu.edu.tr
[0000-0001-6768-0459](tel:0000-0001-6768-0459)

Yasemin YURDUŞEN ÇANAĞCI

Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi,
yasemin.canakci@ogr.sakarya.edu.tr
0000-0002-3842-0495

Nilgün SAZAK

Prof.Dr., Sakarya Üniversitesi,
sazakn@sakarya.edu.tr
[0000-0001-8068-6126](tel:0000-0001-8068-6126)

Araştırma & Yayın Etiği

Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, iThenticate yazılımı ile taranmış, araştırma yayın ve etiğine aykırılık tespit edilmemiştir.

Research & Publication Ethics

This article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using iThenticate, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

CC BY-NC 4.0

Bu makale [Creative Commons Attribution-NonCommercial License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) altında lisanslanmıştır.

This paper is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Copyright ©

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sakarya/TÜRKİYE

Sakarya University, Institute of Social Science,
Sakarya/TURKEY

Atıf/Citation

Vodinalı, Selcen - Çanakçı, Y.Yasemin -Sazak, Nilgün. "1993 – 2010 Yılları Arasında “Kalan Müzik Şirketi”nde Yer Alan Türk Halk Müziği Albüm Kapaklarının Göstergebilimsel Açından İncelenmesi". Akademik İncelemeler Dergisi 17 / 1 (Nisan 2022): 22-47.
<https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.1037400>

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Date Received: 16.12.2021
Kabul Tarihi/Date Accepted: 14.02.2022
Yayın Tarihi/Date Published: 15.04.2022

ISSN: 1306-7885

E-ISSN: 2602-3016

Cilt/Volume: 17 | Sayı/Issue: 1 |
Yıl/Year: 2022 (Nisan/April)

15. yıl

Akademik İncelemeler Dergisi

1993 – 2010 Yılları Arasında “Kalan Müzik Şirketi”nde Yer Alan Türk Halk Müziği Albüm Kapaklarının Göstergebilimsel Açından İncelenmesi

Öz

Geçmişten günümüze yaşamımızın her alanına nüfuz eden göstergebilim, iletişim aracı olarak da birçok alan sunmaktadır. Sanatsal açıdan bakıldığında edebiyat, sinema, müzik gibi alanlar iletişim araçları bakımından önemli disiplinlerdir. Bu disiplinlerle birlikte kullanılan grafik tasarımın da bahsedilen alanlara önemli katkısı bulunmaktadır. Özellikle müzik alanında grafik tasarımın çok önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Grafik tasarım, müziğin gücüyle birleştiğinde hafıza oluşturabilecek imgeler yaratabilmektedir. Bu nedenle albüm kapaklarında ve konser afişlerinde kullanılan grafik tasarımın oldukça güçlü bir etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca tasarımlarda kullanılan sembol ve imgeler, göstergebilim yönünden değerlendirildiğinde görülen manzaranın arkasında yatan manaları görmemizi sağlamaktadır. Bu tasarımlar müziğin birçok alanında olduğu gibi Türk Halk Müziği alanında da albüm kapaklarının göstergebilim açısından etkin bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle albüm kapakları ile geçmişten günümüze evrensel müziklerin dinleyiciye ulaşmasına vesile olan firmalardan birinin de Kalan Müzik Şirketi olduğu tespiti yanlış olmayacaktır. Bu çalışmada, 1993 ve 2010 yılları arasında Kalan Müzik Şirketi’nde, Türk Halk Müziği alanında yer alan bazı albüm kapakları, Ferdinand de Saussure’ün göstergebilim kuramında sınıflandırmış olduğu gösteren ve gösterilen şeklindeki kavramları kullanılarak, iki grupta tablolaştırılıp incelenmiştir. Bahsedilen tarihler arasında yer alan albüm kapakları incelenip kapak ismi ve grafik tasarımı birbirleriyle uyumlu olup olmadığı değerlendirilip ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Göstergebilim, Türk Halk Müziği, Albüm Kapağı, Kalan Müzik Şirketi

Investigation Of Turkish Folk Music Album Covers In Terms Of Semiotics Which Took Place In The Kalan Music Company Between 1993 – 2010

Abstract

Semiotics, which has permeated every aspect of our lives from past to present, also offers many areas as a means of communication. From an artistic point of view, fields such as literature, cinema, and music are important disciplines as a way of communication. Graphic design, which is used together with these disciplines, has a significant contribution to the mentioned fields. It is a fact that graphic design plays an important role especially in the field of music since one can create unforgettable images combining it with the power of music. For the given reason, it can be stated that the graphic design used in album covers and concert posters has a great impact on the audience. In addition, when the symbols and images used in the designs are evaluated in terms of semiotics, they enable us to see the meaning behind the scene. It can be claimed that album covers have a big impact on the field of Turkish Folk Music as well as on many other fields of music in terms of semiotics. It is certain that Kalan Music Company is one of the leading companies that has helped universal music reach to the audience from past to present, especially with album covers. In this study, some album covers in the field of Turkish Folk Music released by Kalan Music Company between the years 1993-2010 were tabulated and analyzed in two groups, based on the concepts of the signifier and the signified, which were classified in Ferdinand de Saussure’s theory of semiotics. The album covers between the mentioned dates were examined and the compatibility of the cover name and graphic design was revealed and evaluated.

Key words: Semiotics, Turkish Folk Music, Album Cover, Kalan Music Company

Giriş

Günümüzde sanat disiplinlerinin önemli öğelerinden biri olan müziğin iletişim aracı olarak düşünülen grafik tasarımla güçlü bağları olduğu bilinmektedir. Albüm kapakları, konser afişleri, panolar, sahne tasarımları gibi geniş bir alana yayılan grafik tasarımın çeşitli alanlarda kullanıldığı görülmektedir.

Bu alanlardan birisi de kuşkusuz albüm kapaklarıdır. Albüm kapaklarına geçmeden önce grafik tasarımın tanımını yapmak yerinde olacaktır. Walker (2017, 549), grafik tasarımı; amaç, süreç, görsellik, kullanıcılarla etkileşim ve kullanım koşulları ile ilgilenen bir planlama ve problem çözme disiplini olarak da ifade etmektedir.

Tasarımda kullanılan elemanların seçimi, tasarım dilinin güçlenmesinde etkili bir unsur olabilir. Görsellerin yaratıcı bir tarzda seçilmesi ve tasarlanması, izleyicinin ilgisinin tasarıma çekilmesini sağlayabilir (Çaydere, 2015, 346).

Günümüzde görselliğin ön planda olması nedeniyle, grafik tasarımın özellikle albüm kapakları konusunda oldukça büyük bir öneme sahip olduğu bilinmektedir. Örneğin albümde kullanılan renklerle, seçilen fotoğraflarla, yapılan resimlerle, konumlanan harflerle birlikte tasarım, görsel açıdan birçok uyumu ve teknik detayı içinde barındırmakta ve dinleyiciye albüme dair önemli fikirler ortaya koymaktadır. Geçmiş dönemde yani yapılan ilk müzik kayıtlarının dinleyiciye ulaştığı süreçlerde plakların üzerinde ya da ambalajlarında daha çok yazıların olduğunu dile getiren Öztürk (2014), daha sonraki yıllarda dinleyiciyle buluşan 45'lik plak kapaklarında yer alan yazıların dışında sadece sanatçıların portre ya da boy fotoğraflarının kullanıldığını, bunun nedeninin ise kayıt altına alınan müzik türlerinin yeterince çeşitliliğe ve yoğun bir dinleyici kitlesine sahip olmamasından kaynaklandığını ifade etmektedir (Kara, 2008'den, Akt. Öztürk, 2014, 797).

İlerleyen yıllarda ise kapak tasarımı konusuna yavaş yavaş önem verilmeye başlandığı ve tarz değişikliğine gidildiği görülmektedir. Özellikle 1960'ların sonlarına doğru, Anadolu Pop akımının kitlelerce benimsendiğini görünürliğünün arttığını dile getiren Eren (2017), dönemin Türkiye'sinde protest müziğin gelişmesinde Anadolu Pop akımının öncü bir rol üstlendiğini çalışmasında anlatmaktadır (Eren, 2017, 135). O dönemin albüm kapakları incelendiğinde bu iki müzik türünün de tasarımlarda fotoğraflardan ziyade sanatçının portre resimleri ve birbirini destekleyen yaratıcı unsurlarıyla dinleyicilere etkileyici bir boyut kazandırdığını söylemek mümkündür. Konuya dair Yılmaz ve diğerleri, (2019)'da 1960'tan sonraki süreçlerde bilhassa birçok Protest müzik gurubunun albüm kapaklarında görselliğin aktif olarak kullandığını ifade etmişlerdir (Yılmaz, Özbek - Özdemir, 2019, 58). Türk Halk Müziği alanında ise birçok albüm kapağı incelendiğinde genellikle 1990'lı yılların ortalarına kadar kişisel fotoğrafların ön planda olduğu kapak ismi ve grafik uyumu açısından bağlantı kurulamayan tasarımların yapıldığı görülmektedir. Diğer bir taraftan dönemin getirdiği teknik olanakların yetersizliği ile birlikte sığ bir tasarım anlayışının ortaya çıktığını da söylemek mümkündür. Yaratıcı tasarımlarla günümüze ışık tutan albüm kapakları olmasının yanında sadece fotoğraflarla bezenmiş birbiriyle özdeşleşmeyen kapak ismi ve tasarımların olduğu da bilinmektedir.

Fakat genel hatlarıyla bakıldığında, çalışmanın gerekliliğini ortaya koyan Türk Halk Müziği kapakları, dönemsel açıdan incelendiğinde genellikle Halk Müziği ile

bütünleşen ve bu müziğin önemli değerleri olan ozanların görsellerinde geleneksellik hâkimken günümüzde birçok sanatçının modern ve geleneksel görselliğin harmanlandığı, albümün ismi ve tasarımı birbiriyle özdeşleşen albüm kapaklarının giderek arttığı görülmektedir. Türk Halk Müziği “*içinde bulunduğumuz toplumda benimsenmiş, kabul görmüş ve yaşatılmakta olan her türlü davranış, inanç, düşünce ve uygulama, dolayısıyla yaşantılar sonucunda kazanılan insani tutumlar*” (Öztosun Çaydere, 2017, 278) olan değerlerimizin en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple ileride yaşanan dönemin izlerini ve değerlerini anlatan görsellerle incelenmesi oldukça önemlidir. Modern bir tasarım olarak sergilenen ve bu kapakların oluşumuna etki eden önemli firmalardan birisi de yapılan çalışmalara bakıldığında Kalan Müzik Şirketi olduğu tespiti yanlış olmayacaktır.

1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, 1993-2010 yılları arasında yapılan Türk Halk Müziği albüm kapakları göstergebilim ile analiz edilmiş ve çalışma Kalan Müzik Şirketi özelinde ele alınmıştır. Bu çalışmada, 1993-2010 yılları arasında yer alan Türk Halk Müziği albüm kapakları görselde kullanılan renk özellikleri, fotoğraf ve resimlerin seçimi, isimler ve kelimelerin konumlanmasına göre Ferdinand de Saussure’ün göstergebilim kuramında sınıflandırmış olduğu gösteren ve gösterilen adlı kavramlar kullanılarak incelenmiş ve belirtilen yıl aralığında albüm kapaklarında ortaya çıkan öğeleri anlamlandırmak hedeflenmiştir.

Ayrıca çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1- 1993-2010 yılları arasında Kalan Müzik Şirketi’indeki Türk Halk Müziği albüm kapakları nasıldır?
- 2- Bu dönemler arasında yapılan albüm kapakları göstergebilim özelliklerine uygun mudur?
- 3- Kullanılan renkler, seçilen fotoğraflar, yapılan resimler ve albüm kapağında yer alan sanatçı ve kapak ismi yerlerinin konumlanması birbiriyle uyumlu olmuş mudur, amacına ulaşmış mıdır?

1.1.Araştırmanın Önemi

Farklı disiplinlerin ilgi alanı olan göstergebilimin 1993 ve 2010 döneminin Türkiye’indeki gelişim serüveni ele alındığında özellikle 1990’lı yılların sonlarına doğru hissedilir boyutta önem kazandığı görülmektedir. Yapılan literatür çalışmasında doğrudan tez ya da makale çalışması yoğun olarak ele alınmamıştır. Araştırmanın bu boşluğu doldurması ve yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

1.2.Sınırlılıklar

Bu çalışma, Kalan Müzik Şirketi’indeki Türk Halk Müziği albüm kapaklarının göstergebilim analizi 1993-2010 yıllarına göre sınırlandırılmıştır. Belirlenen sorular doğrultusunda kuramsal çerçeve oluşturulmuştur.

2.Araştırmanın Yöntemi

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, göstergeleri gösteren ve gösterilen olarak iki grupta adlandıran Saussure'nin göstergebilim kuramı dikkate alınarak araştırmanın yöntemi oluşturulmuştur. 1993-2010 yılları arasında Kalan Müzik Şirketi'nde yer alan Türk Halk Müziği albüm kapaklarının göstergebilim alanına ne derecede yansıtıldığı içerik analizi yöntemi ile tespit edilmiştir. Konuya dair bilgiler yıllara göre tasnif edilerek kapak tasarımı ve albüm ismi göstergebilim boyutunda değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada dönemin albüm kapakları incelenerek araştırma verilerinin toplanması için tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi kullanılarak veriler detaylı bir şekilde incelenmiş, ulaşılan bilgiler içerik analizi yöntemi ile oluşturulmuştur.

2.2.Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini, 1993-2010 yılları arasında Kalan Müzik Şirketi tarafından yapılan Türk Halk Müziği albüm kapakları oluşturmaktadır. Örneklemi ise, her yıl bir albüm olmak üzere amaçlı örnekleme ile seçilen 18 kapak görseli oluşturmaktadır.

2.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma öncelikle 1993 ve 2010 yıllarındaki albüm kapaklarının özellikle ilk on yılı Kalan Müzik Şirketi'nde arşiv taraması yapılarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın amacına dair uygun olduğu düşünülen makaleler, tezler ve yazılar ise içerik analizi metoduyla değerlendirilmiştir. 1993-2010 yılları arasındaki Kalan Müzik Şirketi Türk Halk Müziği albüm kapaklarına arşiv tarama yöntemi ile incelenecek olan yaklaşık 18 albüm kapağına ve konuya uygun olduğu düşünülen makalelere ve tezlere ulaşılmıştır. Çalışmada göstergebilim kuramcılarından Saussure'ün oluşturduğu gösteren ve gösterilen adlı iki sınıflandırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde insan, nesne, mekan, renk, metin olarak 5 kategoriye göre ayrılmış ve kodlanmıştır.

Bahsedilen yıllardaki kapakların göstergebilim açısından uygunluğuna dair tablo oluşturulmuştur.

3.Göstergebilim Etimolojisi ve Kavramı

Tarihsel süreç içerisinde müzik, edebiyat, iletişim, pazarlama, insan davranışları, sosyo kültürel yapı gibi birçok alanı kapsayan göstergebilim, var olan bu disiplinlerin ilgi odağı olmuştur. Göstergebilim tanımını sunmadan önce konuya dair bilimin etimolojik açıdan incelemesi yerinde olacaktır. Bu kapsamda göstergebilimin sözcük oluşumuna dair Oruç ve diğerleri (2018), Semeiotike teriminin etimolojik yapısının Yunancadan geldiğini, semiyoloji teriminin ise Yunanca'da yer alan semeion (gösterge) ve logia (kuram, söz anlamında tanımlanan logos'tan) sözcüklerinin bir araya gelmesinden meydana geldiğini dile getirmişlerdir. (Oruç - Türkay, 2018, 313'den akt. Rifat, 2014, 27).

Türkçe'de Göstergebilim olarak bilinen kavram, Fransızcada Sémiologie ve Sémiotique, İngilizcede ise Semiology ve Semiotics yerine kullanılmaktadır (Çiçek, 2016, 141).

Göstergebilim, araştırmacılar tarafından farklı bakış açıları ile tanımlandığını ifade eden Civelek ve diğerleri (2020), Göstergebilimi, yalın haliyle “gösterge ve bilim” kavramlarının birleşiminden oluştuğunu ifade etmekte, iletişim yönünün göstergebilimin üzerindeki etkisini ortaya koyan bazı akademisyenler ise, gösterge konusunun iletişimde mühim bir yeri olduğu ve bu konunun başta yer alarak incelenmesi, iletişim kurularak her olayın çözümlenmesi ve vücut deviniminin ayrıca ritüellerin analiz edilmesi olduğunu dile getirmektedirler (Civelek - Türkay, 2020,773).

Çeken ve diğerleri ise (2016), hayatın her alanına nüfuz eden gösterge kavramını, “insanların iletişimi sağlaması için kullandığı diller, uyguladığı jestler, işaret dili alfabetini kullanan işitme engelli insanlar, kullanılan trafik işaretleri, bir şehrin yerleşim planı, bir ülkenin ulaşım yollarının yapısı, mimari tasarısı, müzik yapısı, tiyatro gösterisi, yapılan reklam afişleri, kullandığı para, uyguladığı moda gibi birçok alanı kapsayan yahut kapsamayan fakat anlam bütünlüğünü içinde barındıran çeşitli işaretlerden oluşan bir yapı” olduğunu dile getirerek tanımlamışlardır.(Çeken - Arslan, 2016, 509’dan akt. Rifat, 2009,12).

Monelle ise (2015), göstergebilimi, işaretin içyapısını, referansın üstün amaçlarıyla ilişkilendiren anlambilimden bir soyutlama olduğunu ifade etmiştir (Monelle - Hatten, 2000, 12’den akt. Ricoeur, 1978, 216-217). Göstergebilim daha çok İmbilimci İsviçreli dilci Ferdinand de Saussure’ün ve Amerikalı filozof C.S. Peirce’in çalışmasıyla ilişkilendirilmektedir (Berger, 2012, 82). Kuramcılar göstergebilimde yapılması gerekenlerin başında sınıflandırmak olduğu konusunda aynı düşüncelere sahiptirler (Vodinalı, 2016,172). Saussure’un sınıflandırmasına dair Civelek ve diğerleri (2020) bu konuda, kuramcının iki gruba ayırdığını, bu ayırdığı bölümleri gösteren ve gösteren olarak adlandırdığını, göstereni ses ve görüntü olarak tanımladığını, gösterileni ise kavramsal açıdan nitelendirdiğini ayrıca göstereni daha çok bedensel yahut algısal nesneye göre biçimlendirdiğini, gösterileni de psikolojik açıdan şekillendirdiğini ifade etmişlerdir (Civelek - Türkay, 2020, 776’dan akt. Berkeley, 2016, 6). Göstereni somut olarak nitelendirirken gösterileni zihinde oluşturulan soyut bir kavram olarak ele almaktadır (Civelek, 2020).

4.Göstergebilimde Renklerin Anlamları

Göstergebilimde renklerin anlamsal boyutta incelendiğinde her bir rengin kendi içinde anlamları olduğu ve bu anlamların bize önemli mesajlar verdiğini görebilmek mümkündür. Özellikle renklerin psikolojik açıdan etkileri açısından düşünüldüğünde mana üretmede, algılanmasında ve bilinçaltını etkileme açısından mühim rol oynamaktadır. Ayrıca renklerin anlamsal boyutlarıyla birlikte kompozisyonun biçimlenmesine temel teşkil eden görsel faktörlerin de ortaya konması, renkler dünyasında görselliğin ne kadar önemi olduğu dile getirilmektedir. Kırık’a göre, (2013) göstergebilimde renklerin anlamsal boyutu aşağıda tablolaştırılarak ifade edilmiştir (Kırık, 2013, 73-78).

Tablo 1: Kırık’ın (2013) Anlamlandırdığı Renk Görseli Tablosu

RENKLER	OLUMLU DUYGULAR	OLUMSUZ DUYGULAR
KIRMIZI	Enerji, saadet, sosyal, istem, direnç, aşk, sevgi.. gibi duyguları ifade etmektedir.	Kızgınlık, hırs, ölüm, egoizm, elde etme, sahiplik öğeleri...

		gibi duyguları ifade etmektedir.
TURUNCU	Canlılık, cesur, bedensel hareketlilik, enerjik güç, mutlu, sevimli, sosyal, istekli, yerinde duramayan... gibi duyguları ifade etmektedir.	Koyu turuncuda ise Depresif, kızgın veya gergin durumlar ifade edilmektedir.
SARI	Neşe barındıran, keyif verici bir renktir. Mental çaba, zihinsel parlaklık, aydınlık, bilgelik, iyimserlik, sevgi ve merhamet duygularını ifade etmektedir.	Hastalık, ayrılık, hüznün, mazi
YEŞİL	Sakinleştiren, iyileştirici, huzur verici, dinlendirici, yenilenme, yeniden canlanma, neşe ve memnuniyet gibi duyguları ifade etmektedir.	Kıskançlık, tembellik, iç karartıcı, bazen güçten düşürücü... gibi duyguları ifade etmektedir.
MAVİ	Sakinlik, sükûnet, üretkenlik, huzur, özgürlük, sonsuzluk, rahatlık, ciddiyet, sadakat, gerçeklik, bağlılık... gibi duyguları ifade etmektedir.	Soğuk, donuk
MOR	Oturaklı, alçakgönüllü, soyluluk, zenginlik, erk, itibar, mistik, fiziksel güçler... gibi duyguları ifade etmektedir.	Kibir, hüznün, içe dönüklük, bozuk-kararsız ruh halleri, ukalalık, sabırsızlık... gibi duyguları ifade etmektedir.
KAHVERENGİ	Doğurganlığı, dünyayı, yeryüzünü, verimliliği, otoriteyi, kararlılığı, kendine güven hissini... ifade eden duyguları nitelemektedir.	Hırs, içedönüklük, rahatlık, ölüm... gibi duyguları ifade etmektedir.
SİYAH	Güçlü olma, tutkular, resmiyet, asalet, iktidar, güven... gibi duyguları ifade etmektedir.	Keder, ölüm, yas, fesatlık, garez, kötü niyet, karamsarlık... gibi duyguları ifade etmektedir.
BEYAZ	Saflık, temizlik, masumiyet, doğruluk, tarafsızlık, dürüstlük, güven verici, inanç, kutsallık, barış	Ölüm, matem
GRİ		Depresyon, düşük enerji, korku hali, suskunluk, melankoli, sıkıntı, olumsuzluk... gibi duyguları ifade etmektedir.
PEMBE	Uyum, neşe, şirinlik, sevgi, rahatlık, mutluluk, hayaller, yaratıcılık, gençlik... gibi duyguları ifade etmektedir.	

Renklerin taşıdığı anlamları dile getiren bir diğer isim Cerrato (2012) ise kitabında, kırmızıyı, enerjinin, savaşın, tehlikenin, gücün, kararlılığın, tutkunun, arzusun ve sevginin rengi olarak ilişkilendirirken, turuncu rengin, coşkuyu, büyülenmeyi, mutluluğu, kreativiteyi, kararlı olmayı, çekiciliği, başarılı olmayı temsil ettiğini, sarı rengi ise neşe, mutluluk, akıl ve enerji ile ilişkilendirmekte, yeşil rengin güveni, doğayı, büyümeyi, uyumu, tazeliği ve doğurganlığı, koyu yeşilin ise parayı sembolize ettiğini dile getirmektedir. Mavi renge gelince güveni, sadakati, derinliği, kararlılığı, bilgeliği, güveni, zekayı, inancı, gerçeği ve cenneti simgelediğini, mor rengin ise güç, asalet, lüks, hırs, bilgelik, haysiyet, bağımsızlık, yaratıcılık, gizem ve sihir ile ilişkili

olduğunu, beyaz rengi, iyilik, masumiyet ve saflıkla ilişkilendirmekte, siyah rengi, güç, otorite, zarafet, derinlik duygusu, ölüm, kötülük ve gizem ile simgelemekte, gri rengi ise, tarafsızlık, kayıtsızlık ve ihtiyat olarak nitelendirmektedir (Cerrato, 2012, 4-20).

Görüldüğü üzere olumlu ve olumsuz birçok anlamı içinde barındıran renklerin topluma verdiği mesajlar ve algılar farklı disiplinlerde olduğu gibi müzikte de kendini göstermektedir. Bu algıyla sanatsal iletişim alanlarından biri olan müziğin gücü ve grafik tasarımın birleşimiyle etkin imgeler yaratılabilmektedir. Grafik tasarımla birlikte şekillenen bu imgelerin, görsel açıdan belirlendiğini ve albüm kapaklarında da aktif bir kullanım alanı ortaya koyduğunu söylemek mümkündür. Günümüzdeki albüm kapaklarının görsel kompozisyonu oldukça etkili olduğu söylenebilir. Bu manada gerek müzik gerek de albüm kapakları konusunda adından oldukça söz ettiren Kalan Müzik, incelendiğinde yaptığı çalışmalarla evrensel boyutlara ulaşmış bir şirket olduğu ifade edilebilir. Kalan Müzik’in tarihsel sürecine aşağıda yer verilmiştir.

5.Kalan Müzik Şirketi ve Tarihsel Süreci

1991 yılında Hasan Saltuk tarafından kurulan evrensel boyutlarda geniş bir müzik yelpazesine sahip Kalan Müzik şirketi, etnik yapıları, unutulmaya yüz tutmuş müzik türlerini arşivleyerek günümüze ulaşmasını sağlamış önemli bir firma olduğu bilinmektedir. Kalan Müzik Şirketi, oluşturduğu arşivler ilgili kendi sitesinde şunları ifade etmiştir (Kalan Müzik Şirketi, 1991).

“Öncelikle 78 devirli taş plakların temizlenerek yeniden basımını gündeme getirdi ve böylece Kalan bu durumu Türkiye’de ilk gerçekleştiren olma özelliğini de kazandı. Geçmişten kalan tangoların yeniden günümüz müzik tutkunlarına sunulduğu Seyyan Hanım’ın Tangoları albümü bu dizinin birincisiydi ve bunu Klasik Türk Müziği’nin hazineleri takip etti. Tanburi Cemil Bey, Şükrü Tumar, Udi Hrant, Yorgo Bacanos, Gazeller, İstanbul’un Hanımları ve niceleri. Kalan Müzik arşiv çalışmaları yavaş yavaş oluşmaya başlamıştı ki, ikinci bir yaklaşım Kalan ismindeki bütünlüğü tamamladı. Tarihsel önemi açısından akademik alanda ilgi gören ve uluslararası etnomüzikoloji çalışmaları açısından oldukça mühim olan unutulmaya yüz tutmuş birçok kayıt derlenerek yeniden basılmaya başlandı. Bunu yaparken de alanında uzman çok sayıda müzikolog ve bilim insanından destek alındı. Arşiv serisi bu şekilde oldu. Pomak göçmenlerinden Sadettin Kaynak’a, Münir Nurettin Selçuk’tan Hacı Taşan’a uzanan geniş bir arşiv müzik severlerin beğenisine sunuldu. Kalan Müzikte, eski değerlerin yanı sıra şimdinin kıymetli yapıtlarının da güzel eserler sunmasına imkân tanınmaktadır.”

6.Bulgular

6.1.Kalan Müzik Şirketi’ndeki (1993-2010) Yılları Arası Türk Halk Müziği Albüm Kapaklarının Göstergebilimsel Analizi

Kültürlerin ve duyguların ruhuna ulaşan müzisyenler, yapmış oldukları besteleri ile bize bir zaman akışı sunmaktadırlar. Bu zaman akışı albüm kapaklarına bakıldığında görülmektedir. Özellikle Türk Halk Müziği’nde bu süreci görebilmek mümkündür. İlk yıllarda Türk Halk Müziği’ndeki albüm kapakları geleneksellik içeren fotoğraflardan oluşurken modern süreçte albüm kapaklarıyla özdeşleşen kurgusal

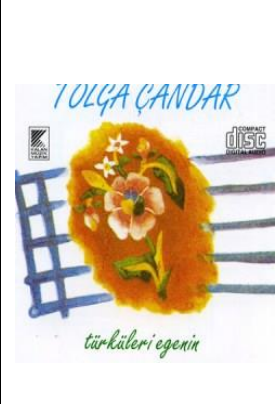

tasarımlar yel almıştır. Bu durum toplumsal değişimi ve bu değişimin popüler ihtiyaç ve görünür olma, kendini gösterebilme şeklinde yerini belirlemiştir. Kimi albüm kapakları bir ressamın fırçasından çıkarken, kimi kapakların ise kurgusal fotoğrafın romantik karelerinden oluştuğunu görebilmek mümkündür. Elbette ki ruha hitap eden müzikler kadar görseller de dönemsel tercih ve ihtiyaçları gözler önüne sermektedir. Bağlama, beşik, el, ağaç, kilim, boşluk, yer, mekân gibi beden belirlenim detaylarından oluşan fotoğraflar görünenden ziyade görselde görünmeyen yönleri içermektedir. Bu durum insanın algısı ve sanatsal nesne arasında bireysel algıyı ön plana çıkaran bir bağlantı kurmaktadır. Bireylerin hafızasını etkileyen, onları anılarına yolculuğa çıkartabilen psikolojik görsel sunumlar içermektedir. Sonuç olarak müzik, besteci, albüm kapağı ve dinleyici arasında önemli bir sanatsal etkileşim oluştuğunu söylemek mümkündür.

Aşağıda konuya dair Kalan Müzik Şirketi'ndeki (1993-2010) yılları arasında yer alan bazı Türk Halk Müziği albüm kapaklarının kronolojisi ve göstergebilimsel analizi incelenmiş ve yıllara göre aşağıda tablolaştırılarak oluşturulmuştur.

1- Tolga Çandar- Türküleri Egenin

Tablo 2: Tolga Çandar'ın "Türküleri Egenin" Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

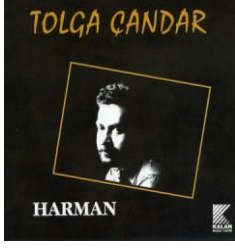
Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	-	Porte Nergis çiçeği	Beyaz boş zemin	Mavi Turuncu- Sarı Beyaz- Yeşil	Sanatçı ismi ve albüm adı
	Gösterilen	-	Müzik Ezgiler İmkânsız aşk Kavuşamama Yanılsama Aşk	-	Ege Bölgesi Ege ezgileri Sıcaklık Güneş Çiçek Sonbahar	(Tolga Çandar- Türküleri Egenin)

1993 yılında Kalan Müzik Şirketi etiketiyle çıkan, Tolga Çandar'ın seslendirdiği "Türküleri Ege'nin" adlı albümün Atölye Grafik/Ümit Ögmen tarafından tasarlanan kapağı, gösterenler açısından değerlendirildiğinde; beyaz zemin üzerine mavi tonda "Tolga Çandar" ismi, yeşil tonda ise "Türküleri Egenin" albüm kapağı ismi bulunmaktadır. Kapak illüstrasyonunda beş mavi çizgiden oluşan porte ve portenin üzerinde sarı, turuncu dairesel bir arka plan renk bloğu önünde beyaz-turuncu-yeşil renklerde nergis çiçeği olduğu görülmektedir.

Gösterilenler açısından değerlendirildiğinde; sonbaharda açan Nergis çiçeğinin mitolojik anlamından yola çıkılarak imkânsız aşk, kavuşamama, yanılsama gibi temaların işlendiği anlaşılmaktadır. Turuncu- sarı arka plan; sıcaklık ve güneşin temsili olarak nergisin fonunda bulunmaktadır. Mavi renk Ege Bölgesi'ni temsil etmektedir, mavi porte ile de Ege ezgileri temsil edilmiştir. Bu iki gösterenin birleşmesiyle gösterilen de aşk, hüznün, kavuşamama temalı Ege bölgesi ezgilerinin albüm içerisinde bulunduğu anlamı çıkarılabilir. Albüm kapağı, gösteren ve gösterilen açısından uyumludur denebilir.

2- Tolga Çandar- Harman

Tablo 3: Tolga Çandar’ın “Harman” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Bir adam portresi	Eğik çerçeve	Düz zemin	Siyah Beyaz Sarı	Sanatçı ismi ve albüm adı (Tolga Çandar-Harman)
	Gösterilen	Sanatçının siyah-beyaz çekilmiş portre fotoğrafı Nostalji Hüzün	Asimetri Belirginleştirme	-	Siyah üzerinde sarı eğik çerçevenin hareket katması Dikkat çekme	

1994 yılında Tolga Çandar tarafından yapılan “Harman” albüm kapağı gösterenler açısından değerlendirildiğinde sanatçının siyah beyaz çekilmiş portre fotoğrafının, siyah zemin üzerine eğik sarı bir çerçeveyle yerleştirildiği görülmektedir. Sanatçının ismi sarı renkle, albüm ismi de beyaz renkle yazılmıştır.

Gösterilenler açısından bakıldığında siyah beyaz fotoğrafın nostaljik ve hüzün etkisinin sanatçının yüzü, bakışları ile verilmek istendiği, özellikle bu fotoğrafın asimetrik sarı bir çerçeveyle öne çıkarılmasının dikkat çekici olduğu ve halk arasında “Harman olmak” denilen ve “Üzüntü ile dolmak, bu sebeple dağılmış hissetmek” anlamına gelen deyimın sanatçının suretinde anlam bulması amaçlandığı anlaşılmaktadır. Albüm adı ve albüm kapağı göstergebilim açısından uyumludur denebilir.

3- Ayşegül- Güzelleme 2

Tablo 4: Ayşegül’ün “Güzelleme 2” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren		Gitar Çiçekler Soyut lekesel bloklar Fırça Yazılı bir kağıt	Dikdörtgen zeminde soyut-figüratif bir illüstrasyon Zemin üzerinde tipografik albüm ve sanatçı adı yazısı	Turuncu Mavi Lacivert Hardal rengi Siyah Beyaz	Sanatçı ismi ve albüm adı (Ayşegül-Güzelleme 2)
	Gösterilen		Modern Çağdaş Sanatsal Enerjik	Sanatsal bir tasarım Çağdaşlık	Enerjik Sanatsal Çağdaş	

			Gelenekse l olmayan Çalgı			
--	--	--	---------------------------------	--	--	--

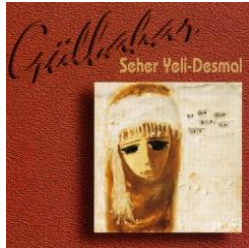
1995 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Ayşegül'ün (Ayşegül Yordam) seslendirdiği, grafik tasarımını ise İhsan Eroğlu'nun yaptığı "Güzelleme-2" adlı albümün kapağı gösterenler açısından incelendiğinde, turuncu zemin üzerine sarı renkte albüm adı ve beyaz renkli tipografik bir tasarımla da sanatçı adı yazıldığı görülmektedir. Yazıların üzerinde ise içerisinde gitar, fırça, çiçekler ve renk blokları olan soyut figüratif dikdörtgen formda bir illüstrasyon bulunmaktadır. Gösterilenler açısından değerlendirmeden önce güzellemenin ne anlama geldiğine değinmek yerinde olacaktır. Halk Edebiyatı'nda güzelleme konusunu Oğuz ve diğerleri (2011;261-262) şu şekilde dile getirmiştir.

"Güzelleme, genellikle güzelliğin, özellikle de bir güzelin övgüsünün dillendirildiği koşmalara verilen isimdir. Bu tip koşmaların temel konusu güzellik, aşk ve hicrandır. Ellerinde sazıyla diyar diyar dolaşan, pınar başlarında, oba çadırlarında ve düğünlerde gezip gördüğü güzellere şiirler düzen âşıkların verdiği ürünlerin başında güzellemeler gelmektedir. İlaveten Onay'ın "sağıtlar" (tasvirler) başlığı altında değerlendirdiği yurt, doğa, mevsim tasvirlerini de güzelleme içerisine dahil etmek gerekmektedir."

Gösterilenler bakımından incelendiğinde illüstrasyonda kullanılan gitar, geleneksel sazlar yerine batı enstrümanlarıyla seslendirilen türkülerin çağdaş yorumlarını albümde bulabileceğimizi simgeler. İllüstrasyonda bulunan fırça ve ucundan çıkmış gibi görünen çiçekler, güzelleme formunun aşk boyutunu ve bu güzelleme yorumlarının da sanatsal bir formda albümde işlendiğini anlatmaktadır. Kullanılan renkler enerji, yaratıcılık ve çağdaşlık anlatisini güçlendirmektedir. Yapımcı Hasan Saltık, o yıllarda müzik tarihçisi ve eleştirmeni Murat Meriç'le yaptığı bir röportajında, albümün yapımında yerel sanatçılar ve sazlar yerine Beyoğlu sanatçılarıyla, TRT kalıplarının dışında ve tamamen gitarlar ve batı enstrümanlarının kullanıldığını aktarmış ve bu albümler daha sonrasında bir seri halinde devam etmiştir. Albüm kapağı ve isminin, göstergebilim açısından incelendiğinde uyumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4- Gülbahar- Seher Yeli/Desmal

Tablo 5: Gülbahar'ın Seher Yeli/Desmal Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	-	Başında yemeni bulunan iri siyah gözlü bir genç kadın portresi	Turuncu-kızıl zemin üzerinde bulunan beyaz bir karede portre	Kızıl Beyaz Siyah	Sanatçı ismi ve albüm adı (Gülbahar-Seher Yeli/Desmal)
	Gösterilen	-	Hüzünlü gözler Gençlik	Hüzün	Masumiyet Gençlik Hüzün	

			Gelin			
--	--	--	-------	--	--	--

1996 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, sanatçı Gülbahar’ın (Gülbahar Uluer) seslendirdiği albümün grafik tasarımını İhsan Eroğlu, kapakta bulunan portreyi de ressam Fikret Otyam yapmıştır. Albüm içerisinde Seher Yeli isimli bir eser bulunmadığı halde dönemin şartları gereği, yayınlanabilmesi için Desmal isminin yanına bu isim de eklenmiştir.

Gösterenler açısından albüm incelendiğinde, kapakta bulunan portrede bir köylü gelin temsili bulunmaktadır. Kızıl zemin üzerinde beyaz fon içerisinde olan portrede, iri gözleri ile izleyiciye bakan bir ifade bulunmaktadır.

Gösterilenler açısından incelendiğinde ise, albüm içerisinde yer alan kılamlardan biri olan Desmal’de anlatılanları bilmek önemlidir. Zazaca “mendil” anlamına gelen “desmal” isimli eserde, sevdiği kızın bir başkasıyla evlenmesi ve tüm köy halkının o düğüne gitmesinden bahseden, elinde giden sevdiğinden kalan bir mendille ağıt yakan bir gencin hikayesi anlatılmaktadır. Albüm kapağında bulunan portredeki ifadeyle birlikte düşünüldüğünde geride mendilini bırakarak bir başkasıyla evlenen kızın kendi rızasıyla evlenmediği sonucuna varılabilir. Kullanılan beyaz renkle masumiyetin öne çıktığını, gözlerdeki derin siyahla da hüznün aktarıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Göstergebilim açısından bakıldığında albüm ismi, içeriği ve tasarımı uyumludur bulgusuna varılabilir.

5- Talip Özkan- Yağar Yağmur

Tablo 6: Talip Özkan “Yağmur Yağar” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Elinde bağlama yla bir adam	Pencere/kapı Bağlama	Sarı zemin üzerinde siyah beyaz bir fotoğraf, bir oda	Sarı Siyah Beyaz Kırmızı	Sanatçı ismi ve albüm adı (Talip Özkan- Yağar Yağmur)
	Gösterilen	Sanatçı Nostalji Uсталık	Aydınlık Umut Yorgunluk Samimiyet	Sanatçının kişisel alanının gösterilmesi Aydınlık ve Umut	Nostalji Hüzün Umut Dikkat çekme	

1997 yılında Kalan Müzik Şirketi tarafından çıkarılan, Talip Özkan’ın seslendirdiği, grafik tasarımının Gramen Tasarım ve Reklamcılık tarafından yapıldığı albümün kapağı gösterenler açısından değerlendirildiğinde, sarı zemin üzerinde sanatçı adının kırmızı ile albüm adının siyahla yazıldığı görülmektedir. Siyah beyaz bir fotoğrafta ise bağlama çalan bir adam görülmektedir.

Gösterilenler açısından incelendiğinde ise, kapakta bulunan fotoğrafın sanatçının siyah beyaz portresi olduğu ve sanatçının bağlama çalarken gösterilmesinin, bu konuda ustalığının öne çıkarılmak istenmesi olduğu söylenebilir. Fotoğrafta arka planda bulunan pencere/kapı’dan gelen ışık, sanatçıya ait kişisel alanın samimiyeti, sanatçının pozu ile öne çıkarılanlar umut, ciddiyet ve ustalaktır. Sanatçı isminin kırmızıyla yazılarak sarı zemin üzerinde dikkat çekmesi sağlanmıştır.

Göstergebilim kapsamında albüm ismiyle kapağın doğrudan bağlantısı kurulamasa da ustalığı bağlama olan bir sanatçının, kendi samimi ortamında, arkasında aydınlık bir pencereyle gösterilmesi sanatçı hakkında izleyici ve dinleyiciye bir fikir vermektedir denilebilir.

6- Erkan Oğur – İsmail Hakkı Demircioğlu- Gülün Kokusu Vardı

Tablo 7: Erkan Oğur- İsmail H. Demircioğlu “Gülün Kokusu Vardı” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Enstrüman çalan erkek elleri fotoğrafı	Kopuz	Siyah boşluk	Siyah Kırmızı Beyaz	Sanatçı ismi ve albüm adı (Erkan Oğur/İsmail Hakkı Demircioğlu- Gülün Kokusu Vardı)
	Gösterilen	Sanatçı Erkan Oğur'un kopuz çalarken elleri Ustalık	Oğuz/Altay çalgısı Geçmiş Gelenek	Örtücül -ük	Gizem Dikkat çekme Duygusal lık	

1998 yılında Kalan Müzik etiketiyle, Erkan Oğur ve İsmail Hakkı Demircioğlu tarafından hazırlanan ve kapağını Gramen Reklamcılık'ın tasarladığı “Gülün Kokusu Vardı” adlı albümün kapak resmi, gösterenler açısından değerlendirildiğinde, siyah arka planın görüntünün bir kısmını sakladığı, kopuz çalan erkek sanatçı ellerinin ön planda görüldüğü değerlendirilmektedir. Gösterilenler ise, eski Türk toplumlarından bu yana süregelen ve halen kullanılmakta olan kopuzu günümüzde yaşatan değerlerden olan Erkan Oğur'un, kapak pozunda da yer aldığı fakat öne çıkarılmak istenen çalgı olduğu için arka fonun sanatçının kimliğini açık edecek bölümleri gizlediğini söyleyebiliriz. Albüm adının kırmızı ile yazılması, adın içerisinde geçen “gül”e göndermedir. Albüm görselinin ve yazıların yerleşimi, eğik bir düzlemde akış halindedir. Bu da müziğin akışı ile bağdaştırılabilir.

Göstergebilim açısından albüm hakkında yeterli olmasa da bilgi veren albüm kapağı özellikle enstrüman ve ustalığın albümde karşımıza çıkacağı izlenimini vererek başarıya ulaşmıştır.

7- Erkan Oğur- Okan Murat Öztürk- Hiç

Tablo 8: Erkan Oğur ve Okan Murat Öztürk'ün “Hiç” Adlı Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

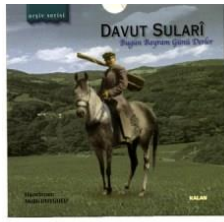
Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	-	-	Siyah boşluk	Siyah Ten rengi	Sanatçı ismi ve albüm adı (Erkan Oğur- Okan Murat Öztürk- Hiç)
	Gösterilen	-	-	Boşluk Hiçlik Yokluk Varoluş	Sonsuzluk Varoluş Ten Nefes	Albümün ikinci adı olan “Derman”

1999’da Kalan Müzik şirketi tarafından yapılan, Erkan Oğur ve Okan Murat Öztürk’ün hazırladığı, Gramen Reklamcılık tasarımı olan “Hiç” adlı albüm kapağı, gösterenler açısından incelendiğinde siyah bir zeminin tam ortasında bulunan ten rengi ile yazılmış “HİÇ” kelimesi ve sanatçıların daha küçük yazılmış isimleri ve onun da altında bulunan “Derman” kelimesinden ibaret olduğu görülmektedir.

Gösterilen açısından değerlendirilmeden önce “Hiç” kelimesinin ne anlama geldiğini ifade etmek yerinde olacaktır. Etimolojik olarak “Hiç” kelimesi Farsça kökenli bir kelimedir (Özlük, 2019:13). Türk Dil Kurumu’nda (TDK) “Boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse” olarak açıklanan kelime, tasavvufta benlikten sıyrılmayı, hem yokluğu hem varlığı, çok olmak için önce hiç olmak gerektiği gibi anlamları barındırır. Gösterenler ve gösterilenler arasındaki bağlantının siyah bir boşlukla kurulduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer gösteren olan “Hiç” kelimesinin ten rengi ile yazılması, tasavvufta tenden geçilip aşka ulaşmayı temsil etmektedir. Tasavvufta aşk, sevgili gibi kavramlar Hakk ile bir tutulmuştur. Aynı şekilde “Derman” kelimesi de derdi veren ve çözümü işaret eden Hakk olgusunu ifade eder. Albüm içeriğinin ve kapağının tasarımıyla uyumlu olduğu, göstergebilim açısından incelendiğinde de net bir şekilde söylenebilir.

8- Davut Sulari- Bugün Bayram Günü Derler

Tablo 9: Davut Sulari “Bugün Bayram Günü Derler” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

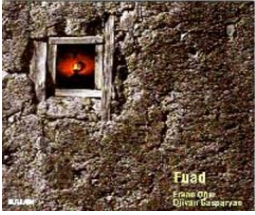
Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	At üzerinde sırtında sazı olan bir erkek	Bağlama Heybe	Çayır Tepeler	Yeşil Kahverengi	Sanatçı ismi ve albüm adı (Davut Sulari- Bugün Bayram Günü Derler)
	Gösterilen	Gezgin bir halk ozanı olan Davut Sulari’nin at sırtında, sazıyla görüldüğü bir fotoğrafı	Aşık geleneği Göç Gezgin	Özgürlük Kültürün yayılımı	Fotoğrafın doğal renkleri	Hazırlayanın ismi (Melih Duygulu)

2000 yılında Kalan Müzik etiketiyle arşiv serisi içerisinde çıkan, Melih Duygulu’nun hazırladığı ve Davut Sulari’nin (Davut Ağbaba) daha önce kaydedilmiş eserlerinin derlendiği ve Gramen Reklamcılık’ın tasarımını yaptığı “Bugün Bayram Günü Derler” adlı albüm kapağı gösterenler açısından incelendiğinde siyah ve mavi renklerle yazılmış sanatçı, hazırlayan ve albüm adı dışında yeşil bir çayırılıkta, at üzerinde sırtında sazı olan bir erkek fotoğrafı görülmektedir. Gösterilenleri incelemeyen önce Davut Sulari’nin kimliği ile ilgili bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Kalan Müzik’in sitesinden ulaşılabilen bilgilere göre; Davut Ağbaba, 17 yaşında pir elinden dolu içer ve “*badeli aşıklar*” kervanına katılır. Sır aleminde sürekli akıp çağlayacağı için kendisine “Sulari” adı verilir. Bir süre sonra dedelik için on iki post sınavına tabi tutulan Sulari başarılı olunca, babası “*Sen Hak’sın yol senindir; talipler içerisinde sen çıkacaksın*” der ve Sulari’nin “Dedelik” hizmeti böylelikle başlamış olur. Bu olayın ardından Sulari artık atına binecek gurbetin yolunu tutacaktır; ta ki

ölümüne kadar ülke ülke, şehir şehir, köy köy dolaşacaktır. Alevi-Bektaşî inancı ve kültürüne bağlı aşıkların "gezgin aşıklar kolu" nun son temsilcilerinden olan Davut Sulari, yaşamının sonuna değin bu yaşam tarzını ve görevi sürdürmüştür. Bu bilgiler ışığında albüm kapağında izleyici/dinleyiciye gösterilenin gezgin bir halk ozanı olan Davut Sulari olduğunu anlıyoruz. Özgürlük ve göçebe yaşamın, gezginliğin ve aşık geleneğinin tek bir fotoğrafta bütünleştiğini söylemek ve albüm kapağının göstergebilim açısından sanatçıyı ve türkülerini uyumla ifade ettiğini söylemek mümkündür.

9- Erkan OĞUR – Djivan Gasparyan- Fuad

Tablo 10: Erkan Oğur – Djivan Gasparyan’ın “Fuad” Adlı Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	-	Kerpiç duvar Ahşap pencere Gaz lambası Alev	Kerpiç bir duvarın ahşap penceresinden görülen yanan bir gaz lambası	Kahve-gri tonları Kırmızı	Sanatçı ismi ve albüm adı (Erkan Oğur, Djivan Gasparyan - Fuad)
	Gösterilen	-	Dokunulmuş Saflık Umut Yaşam	Köy evi Yaşam	Fotoğrafta bulunan doğal renkler	

2001 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Erkan Oğur ve Djivan Gasparyan’ın başka birçok sanatçıyla birlikte hazırladığı, Erkan Oğur ve Erkan Bediroğlu’nun da grafik tasarımını yaptığı “Fuad” adlı albümün kapağı, gösterenler açısından incelendiğinde; kapağı tam kaplayan fotoğrafta kerpiçten bir köy evinin duvarı ve bu duvarda bulunan ahşap pencereden görülen yanar halde bir gaz lambasının olduğu ve de albüm ve sanatçı adlarının açık sarı ile sağ alt köşede yer aldığı görülmektedir.

Gösterilenler açısından incelendiğinde bir köy evine ait olduğu belli olan duvardaki açık/camsız pencereden içeride yanar halde bulunan gaz lambasının süregelen yaşam belirtisi temsili olduğu söylenebilir. Albüme adını veren Fuad kelimesi, tasavvufta kalbin hayat noktası’dır, kalbin ilk atışı’dır; arapça’da kalb, gönül anlamlarına gelir. Erkan Oğur albüme verdikleri isimle ilgili albüm tanıtımında şöyle demiştir (Oğur, 2020):

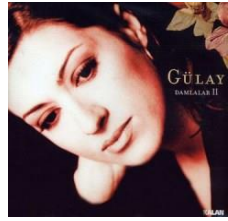
“Kâlb öncesi zamanlar vardı. Sonra mucize gerçekleşti, kâlb oluşum süreci tamamlandı. Emir geldi ve kâlb atmaya başladı... O ilk darbe ânı ve hareketin başladığı hayat noktası “Fuad” ile sarsılır cisim. Gücü vardır, sesi vardır, ritmi vardır. Kâlb, hayata hevesle, tüm gerçekliği ile başlar... Hızlanmalar, yavaşlamalar, heyecanlar, korkular, aşklar, mutluluklar, hüznler, müzik, coşkular, keskin şoklar, gider bozuklukları, yetmezlikler, hastalıklar, durma ve yeniden başlamalar. Derken cisime gelen sinyal ve durma ânı. “Fuad”... Bu müzikler; insan ve insan dışında bilinen, bilinmeyen ve hiçbir zaman bilinemeyecek olan, ya da ileride keşfedilecek canlı, cansız

her nesnenin özündeki eksiklikleri tamamlamada karşılıksız hizmetkâr olan “Fuad” özlemi ile insanlık hayaline armağandır.”

Göstergebilim açısından albüm adı, içeriği ve kapağının uyumlu olduğu düşünülmektedir.

10- Gülay- Damlalar II

Tablo 11: Gülay “Damlalar II” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Objektife bakmayan bir kadın portresi	Yapraklar	Belirsiz siyah bir fon önünde portre ve yapraklar	Siyah Pembe Sonbahar renkleri	Sanatçı ismi ve albüm adı (Gülay, Damlalar 2)
	Gösterilen	Sanatçının kendisi Sakınma	Sonbahar	Hüzün	Hüzün Estetik duygular	

2002 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Gülay’ın (Gülay Sezer) seslendirdiği ve grafik tasarımı Burcu Kayalar tarafından yapılan “Damlalar II” adlı albüm kapağı gösterenler açısından incelendiğinde siyah arka plan önünde doğrudan izleyiciye bakmayan, başı eğik bir kadın, sonbahar tonlarında yapraklar ve albüm/sanatçı adları görülmektedir. Gösterilenler açısından bakıldığında sanatçının duygularını izleyici/dinleyiciden sakındığı, sonbaharın hüznünü taşıyan bir atmosferde uzaklara daldığı pozuyla albüm içerisindeki eserlerin duygusallığına atıfta bulunulduğu anlaşılmaktadır. Göstergebilim açısından albüm ve kapağı uyumlu olduğu düşünülmektedir.

11- Neşet Ertaş- Gurban Olduğum

Tablo12: Neşet Ertaş “Gurban Olduğum” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Bağlama çalan ve türkü söylediği görülen bir erkek	Bağlama	Siyah, belirsiz arka plan	Sarı aydınlatma efekti Siyah Beyaz Turuncu	Sanatçı ismi ve albüm adı (Neşet Ertaş- Gurban Olduğum)
	Gösterilen	Sanatçının performans esnasında çekilmiş bir fotoğrafı	Ustalık	Öne çıkarma	Dikkat çekme Aydınlık Işık/önder/usta	

2003 yılında Kalan Müzik şirketi tarafından çıkarılan, Neşet Ertaş’ın seslendirdiği, Burcu Kayalar ve Bahadır Güzel’in grafik tasarımını yaptığı, “Gurban Olduğum” adlı albüm kapağı, gösterenler açısından incelendiğinde siyah fon önünde bağlama çalan ve türkü söylediği düşünülen kareli gömleklili, orta yaş üstü bir erkek sanatçının aydınlatılmış fotoğrafı görülmektedir. Gösterilen açısından bakıldığında, albüm

kapağında performans esnasında fotoğraflanmış sanatçının, özel aydınlatma efektiyle öne çıkarıldığı, sanatıyla başkalarına ışık ve önder olduğu, belki güneş gibi parladığı anlamları çıkarılabilir. Albüm isminden bağımsız şekilde sadece sanatçıyı öne çıkaran bu tasarımdan kaynaklı olarak; albüme dair bir bilgi edinilmediğinden göstergebilim açısından uyumsuz, yine de sanatçıyla ilgili fikir verdiğinden uyumlu sayılabilir.

12- Dertli Divani- Hasbihâl

Tablo 13: Dertli Divani “Hasbihâl” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Bağlama çalan, gözleri kapalı bir erkek	Bağlama	Üzerine dikey ve yatay gölgeler düşen beyaz bir duvar, ışık kaynağı sağ ortada	Kahve tonları Yeşil Sarı	Sanatçı ismi ve albüm adı (Dertli Divani-Hasbihâl)
	Gösterilen	Sanatçının bağlama çalar ve türkü söylerken portresi İçtenlik	Ezgiler Ustalık	Sanatçının ön plana çıkarılması için yapılmış bir kompozisyon Atmosferde belirsiz gölgelerle geçişler, estetiği sağlamıştır.	Fotoğrafın doğal tonları Nostaljik	

2004 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Dertli Divani'nin seslendirdiği, kapak fotoğrafı Baran Özdemir ve Ahmet Koçak ortak çalışması olan “Hasbihâl” albüm kapağı, gösterenler açısından incelendiğinde tüm kapağı kaplayan sepya tonlarında bir fotoğrafta, gözleri kapalı bağlama çalıp türkü söylerken görülen bir erkek, üzerine gölgeler düşen bir duvarın önünde fotoğraflanmıştır. Hasbihâl, karşılıklı hoş sohbet etmek anlamına gelmektedir. Gösterilenler bakımından incelendiğinde sanatçının gözleri kapalı türkü söylemesinden içtenlik ve samimiyet duyguları aktarılmıştır denilebilir. Sanatçıyı ön plana çıkaracak bir ışık gölge kompozisyonu yapılmış olması, göz önünde bulunanın daha ötesinin olduğunun gölgelerle düşündürülmesi, albüm içerisinde görünenden fazlasının olabileceğine işaret etmektedir. Albüm kapağı ve ismi birlikte değerlendirildiğinde göstergebilim açısından birbiriyle uyumludur denilebilir

13- Nida Ateş- Ömür Bahçesi

Tablo 14: Nida Ateş “Ömür Bahçesi” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Yaşlı bir kadına ait	Örtü Kuşburnu meyvesi	Örtü üzerinde kuşburnu	Kırmızı Hâkî	Sanatçı ismi ve albüm

		buruşmuş eller		meyveleri ve ellerden oluşan bir kadraj-fotoğraf	Ten rengi	adı (Nida Ateş-Ömür Bahçesi)
	Gösterilen	Emek Ömür Yaş Yıpranma	Zorlu iş Nicelik Özen Emek	Bir ömür süren emek ve çaba Özen	Canlılık Hayat Yaşama sevinci Olgunluk	

2005 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Nida Ateş’in seslendirdiği; Ali İhtiyar tarafından çekilen fotoğraf ve Ümit Erzurumlu’nun grafik tasarımıyla hazırlanan “Ömür Bahçesi” adlı albümün kapağı, gösterenler açısından incelendiğinde, kadrajda hâkî renkte bir örtünün üzerinde bir yığın kırmızı kuşburnu meyvesi ve yine kırmızı renkte bir kazak giydiği görülen yaşlı bir kadının elleri görülmektedir. Fotoğraf siyah zemin üzerine konumlandırılmış, albüm ve sanatçı adı beyazla yazılmıştır. Gösterilenler açısından değerlendirildiğinde yaşamın bir emek serüveni olduğu, kaç yaşına gelirse gelinsin hayat ışığı ve canlılığın tükenmediği, olgunluğun enerji ve yaşam sevinciyle birlikte olabileceği, her bir kuşburnu meyvesinin geçip giden günlerde yaşananları temsil ettiği söylenebilir. Sonuç olarak albüm kapağı fotoğrafı ve albüm adı, göstergebilim açısından uyumludur denebilir.

14- Kardeş Türküler- Bahar

Tablo 15: Kardeş Türküler “Bahar” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Renkli kıyafetleri ve saçlarında kurdeleler, elinde çiçek demeti olan ve eteğini tutan bir kadın	Çiçek demeti Kurdeleler Renkli kıyafetler	Beyaz üzerine suluboya efekti ile verilmiş hafif renkler	Çok renkli	Sanatçı ismi ve albüm adı (Kardeş Türküler-Bahar) Bgst (Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu)
	Gösterilen	Bayram Kutlama Bahar Dans	Bahar Neşe Kutlama	Gökyüzü Sonsuzluk Ferahlık	Bahar Kutlama	

2006 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Kardeş Türküler grubunun seslendirdiği, kapak fotoğrafı Murat Akaş tarafından çekilen, kapak tasarımını ise Veli Kahraman’ın yaptığı “Bahar” adlı albüm kapağı gösterenler açısından incelendiğinde renkli kıyafetleriyle, elinde çiçek demeti, eteğinin ucunu tutan, saçlarına kurdeleler bağlanmış bir kadının sırtı dönük fotoğrafı ve beyaz zemin üzerinde suluboya efektiyle bir fon görülmektedir. Albüm açıklamasına bakıldığında bu kıyafetin birçok kültürde var olan çeşitli bayramları temsil ettiği aktarılmıştır.

“Yeniden doğuş... Kökleri bin yıllar öncesine götürülen bahar bayramları, doğayla birlikte uyanışı ve umudu ifade ediyor. Farklı zamanlarda da olsa, mutlaka şenliklerle

kutlanan bahar bayramlarının tüm canlılara neşe ve mutluluk getireceğine inanılıyor. Önceki albümler gibi, bu albümün repertuarı da Anadolu'nun farklı dil, din ve kültürlerinin şarkılarından ve bestelerden oluşuyor. Albümdeki şarkılarla, baharın gelişini birlikte kutlayalım, yeni günü birlikte karşılayalım istedik. Bu şarkılar, dillerin, dinlerin, kültürlerin bütün farklılıklarıyla bir arada yaşayabileceği umudunu yeşertiyor bizler için."

Gösterilenler bakımından incelendiğinde de bahar bayramları havası, dans etmeye hazır bir kadın, bu geleneklerin ezeli ve ebedi oluşu, ferahlık duygusu, yeniden doğuş gibi anlamları barındırdığını söylemek mümkündür. Albüm içerisindeki şarkıların baharı temsil eden duygulara yer verdiği anlatılmıştır. Göstergebilim açısından albüm adı ve kapağı birbirine uyumludur denilebilir.

15- Özlem Taner- Türkmen Kızı

Tablo 16: Özlem Taner "Türkmen Kızı" Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Süsleri içinde gülümseyerek yana doğru bakan bir kadın portresi	Renkli saç aksesuarı, oya Geleneksel kıyafet Metalik takı	Siyah arka fon önünde bir portre	Kırmızı Yeşil Metalik Siyah	Sanatçı ismi ve albüm adı (Özlem Taner-Türkmen Kızı)
	Gösterilen	Geleneksel kıyafetleri içerisinde mutlu bir Türkmen kadını Gurur Mutluluk	Özen Kutlama Gelenek Yaşama sevinci	Portrenin ön plana çıkması için tasarlanmış bir kompozisyon	Süs Yöresellik Neşe	

2007 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Özlem Taner'in seslendirdiği, grafik tasarımını Burcu Kayalar'ın yaptığı "Türkmen Kızı" adlı albüm kapağı gösterenler açısından değerlendirildiğinde, siyah arka fon önünde renkli geleneksel kıyafetleriyle, süslenmiş ve gülümseyen bir kadın portresi ve buna uyumlu olarak yazılmış albüm ve sanatçı adı görülmektedir. Gösterilenler bakımından ele alındığında albüm kapağındaki kadının albüm isminden hareketle geleneksel kıyafetleri ve süslemeleriyle bir Türkmen kadını olduğu düşünülmektedir. Kültürüne ait süsler, takılar ve kıyafetleriyle mutlu bir gülümsemesi olan bu portre yaşama sevinci, gelenekleri sürdürme, neşe ve gurur duygularını aktarmaktadır. Göstergebilim açısından kapak fotoğrafı ve tasarımı albüm adıyla uyumludur.

16- Ulaş Özdemir- Bu Dem (This Breath)

Tablo 17: Ulaş Özdemir "Bu Dem (This Breath)" Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Bağlama çalan	Bağlama sapı	Siyah arka fon	Kırmızı	Sanatçı ismi ve albüm adı

		birinin elleri	Sap ucunda kırmızı püskül	Figürleri aydınlatan kırmızı ışık		(Ulaş Özdemir- Bu Dem (This Breath) Albümün İngilizce ikinci bir ismi olması, Uluslararasılık
	Gösterilen	Sanatçının sanatını icra ederken yalnızca elleri ön plana çıkarılarak çekilmiş fotoğrafı Ustalık	Ustalık Değiş Nefes Dedelik Gelenek	Özellikle püskülün öne çıkarılması için yapılmış bir kompozisyon	Alev Dem Geleneği	

2008 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Ulaş Özdemir'in çıkardığı, Baran Özdemir ve Şahan Nuhoglu tarafından çekilen fotoğrafın grafik tasarımcı Burcu Kayalar tarafından kapak düzenlemesinde kullanılmasıyla hazırlanan albüm kapağı, gösterenler açısından bakıldığında bağlama sapı ucuna bağlanmış kırmızı bir püskül ve bağlamayı çalan ellerin öne çıkarıldığı görülmektedir. Albüm kitapçığında “Dem” kavramını Ulaş Özdemir,

“Alevi-Bektaşî toplumu için, soluk, hayat, an, keyif, çağ, zaman, devir, nefes gibi hem zâhir hem de bâtın birçok anlamı içeren, önemli kavramlardan biridir.” şeklinde açıklamıştır.

Alevi deyişlerine “Dem” ya da “Nefes” gibi isimler verilmesi bu sebeptendir. Bağlama ucuna asılan püskül geleneği ise Hititler dönemine dayanır. Sazla alakalı detaylı bilgiler, İnanlıktepe, Hüseyindede, Alışar ve Boğazköy’de bulunan vazolardan öğrenilmektedir (Sönmez, 2008, 67). Alışar ve Boğazköy’de bulunan vazoların üzerinde saz tasvirleri diğerlerinden farklıdır. Sazların saplarının ucundan püsküller sarkmaktadır (Sönmez, 2008, 69). Anadolu Alevilerinde de bağlama çalmada ve nefeslerde belirli bir ustalığa eren kişilerin sazlarının ucuna püskül takmaları bir gelenektir.

Bu bilgiler ışığında gösterilenlere bakıldığında, albüm kapağındaki kompozisyonla albüm içeriğindeki eserlerin nefesler, deyişler olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Sanatçının “Dede Sazı” da denilen püsküllü bağlama çalıyor olması, belirli bir olgunluğa ve ustalığa ulaştığını işaret etmektedir. Albüme İngilizce bir isim de verilmiş olması, eserlerin uluslararası da yaygınlaşması ve yurtdışı pazara çıkarılacağına dair bir gösterge olabilir. Göstergebilim açısından sonuç olarak albüm kapağı tasarımı; albüm adı ve içeriğiyle uyumlu haldedir demek mümkündür.

17- Bengi Bağlama Üçlüsü (Bengi Bağlama Üçlüsü Trio)- Yeni Gelenek (New Tradition)

Tablo 18: Bengi Bağlama Üçlüsü “Yeni Gelenek (New Tradition)” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
--------------	----------	-------	-------	-------	------	-------

	Gösteren	Sahne bağlama çalan üç erkek	Nota sehpaları, Bağlamalar, Yerde enstrümanlar	Performans sahnesi, Sanatçıların aydınlatıldığı bir mekân	Fotoğrafın doğal renkleri, Siyah, Ahşap tonları, Işık	Sanatçı ismi ve albüm adı (Bengi Bağlama Üçlüsü-Yeni Gelenek)
	Gösterilen	Konser sahnesi Performans	Farklı ezgilerde farklı enstrümanların kullanımı, Yenilik		Doğal oluşan kompozisyon, Öne çıkarma	“20. yıl albümü” yazısı

2009 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Bengi Bağlama Üçlüsü'nün seslendirdiği, Murat Gürbüz tarafından çekilen fotoğrafın, Evren Kayhan'a ait grafik tasarımla hazırlanan “Yeni Gelenek (New Tradition)” adlı albüm kapağı gösterenler açısından değerlendirildiğinde sahnede performans esnasında görülen bağlama sanatçısı olan üç erkek görülmektedir. Albüm kapağında aynı zamanda albüm, grup ve albümün özelliği (20. yıl albümü oluşu) İngilizce olarak da yazılmıştır. Gösterilenlere bakıldığında sahne fotoğrafında yerde bulunan diğer enstrümanların da performans esnasında ezgiye göre değişeceğine bir işaret olduğu söylenebilir. Üç kişiden oluşan müzik grubunun geleneksel halk müziği formunda yenilikler denediği ve yeni olanı gelenekselleştirme amacının olduğu verilen albüm isminden de anlaşılmaktadır. Göstergebilim açısından albüm kapağı ve isminin uyumlu olduğu düşünülmektedir.

18- Sevilay Çınar (Hazırlayan)- Kadın Âşıklar

Tablo 19: Sevilay Çınar (Hazırlayan) “Kadın Âşıklar” Albüm Kapağı Göstergebilimsel Analizi

Albüm Kapağı	Gösterge	İnsan	Nesne	Mekân	Renk	Metin
	Gösteren	Sırtlarında bağlama bulunan arkası dönük yürüyen, geleneksel kıyafetli bir kadın ve bir erkek	Ormanda ağaçlar, Patika yol, Bağlamalar Geleneksel kıyafetler	Orman, ağaçlar ve bir yürüyüş yolunda iki kişiyi arkalarından gösteren bir fotoğraf kompozisyonu	Siyah-beyaz Mavi-Kırmızı	Sanatçı ismi ve albüm adı (Sevilay Çınar (Hazırlayan)- Kadın Âşıklar)
	Gösterilen	Yolculuk Kadın sanatçılar Yöresellik	Yolculuk Yol Eşlik Varoluş Yöresel	Foto manipülasyonla geneli siyah beyaz hale getirilmiş, yalnızca kadın sanatçı renklendirilmiştir	Keşif Öne çıkarma	

2010 yılında Kalan Müzik etiketiyle çıkan, Sevilay Çınar'ın hazırladığı, Ara Güler'e ait bir fotoğrafın kullanıldığı, grafik tasarımını ise Serenad Yılmaz ve Rabia Çınar'ın yaptığı “Kadın Âşıklar” adlı albüm kapağı gösterenler açısından

değerlendirildiğinde, siyah beyaz bir orman yolu fotoğrafında, sırtlarında bağlamalar olan iki kişi görülmektedir. Kadın figür mavi kıyafetli, bağlaması kırmızı renktedir. Geri kalan her şey siyah beyaz haldedir. Gösterilenler bakımından değerlendirildiğinde yöresel sanatçılar arasında yaygın olan âşık geleneğinin kadınlar arasında da yaygın olduğu, sanatın birlik, eşitlik ve bir yolculuk olduğu, bu albümde öne çıkarılmak istenenin kadın sanatçılar olması nedeniyle kadın figür dışında her şeyin siyah beyaz olarak temsil edildiği değerlendirilmektedir. Göstergibilim açısından albümde amaçlananın albüm kapağı tasarımıyla uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 20: 1993-2010 Yıllarında Kalan Müzik Şirketinde Yapılan İncelenen Albüm Kapaklarının Tablosu

Albüm Yılı	Sanatçı İsmi	Albüm İsmi	Renkler	Grafik Tasarımcı /Fotoğrafçı / Ressam İsmi
1993	Tolga Çandar	Türküleri Egenin	Beyaz,Mavi,Sarı, Turuncu,Pembe,Yeşil	Atölye Grafik - Ümit Ögmel
1994	Tolga Çandar	Harman	Siyah, Beyaz, Sarı	Alper Fidaner - İsa Özdemir
1995	Ayşegül	Güzelleme 2	Turuncu, Sarı ,Beyaz, Mavi, Siyah	İhsan Eroğlu
1996	Gülbahar	Seher Yeli - Desmal	Kırmızı, Turuncu, Beyaz	Reference / İhsan Eroğlu - Fikret Otyam
1997	Talip Özkan	Yağmur Yağar	Sarı, Beyaz, Kırmızı	Gramen Tasarım Ve Reklamcılık
1998	Erkan Oğur İ. Hakkı Demircioğlu	Gülün Kokusu Vardı	Sarı, Turuncu, Beyaz, Kırmızı	Gramen Tasarım Ve Reklamcılık
1999	Erkan Oğur Okan Murat Öztürk	Hiç - Derman	Siyah, Sarı	Gramen Tasarım Ve Reklamcılık
2000	Davut Sulari	Bugün Bayram Günü Derler	Yeşil, Mavi, Kahverengi, Siyah	Gramen Tasarım Ve Reklamcılık
2001	Erkan Oğur Civan Gasparyan	Fuad	Kahverengi, Kırmızı, Siyah, Beyaz	Erkan Oğur - Erkan Bediroğlu
2002	Gülay	Damlalar II	Kahverengi, Siyah, Sarı, Beyaz	Burcu Kayalar
2003	Neşet Ertaş	Gurban Olduğum	Sarı, Siyah	Burcu Kayalar Bahadır Güzel
2004	Dertli Divani	Hasbihal	Kahverengi, Beyaz, Gri, Sarı	Baran Özdemir - Ahmet Koçak
2005	Nida Ateş	Ömür Bahçesi	Kırmızı, Siyah, Beyaz, Gri	Ümit Erzurumlu - Ali İhtiyar
2006	Kardeş Türküler	Bahar	Kırmızı, Yeşil, Beyaz, Sarı,Mavi,Pembe	Veli Kahraman - Murat Akay
2007	Özlem Taner	Türkmen Kızı	Kırmızı, Yeşil, Siyah	Burcu Kayalar - Akça Kobanbay
2008	Ulaş Özdemir	Bu Dem (This Breath)	Siyah, Kırmızı, Turuncu, Beyaz	Burcu Kayalar (Grafik Dizayn) Baran Özdemir-Şahan Nuhoğlu

2009	Bengi Bağlama Üçlüsü (Bengi Bağlama Trio)	Yeni Gelenek (New Tradition)	Siyah, Turuncu, Sarı, Kırmızı, Mavi, Beyaz	Evren Kayhan (Grafik Dizayn) Murat Gürbüz
2010	Sevilay Çınar (Hazırlayan)	Kadın Âşıklar	Siyah, Beyaz, Gri, Mavi, Kırmızı	Serenad Yılmaz / Rabia Çağlar / Ara Güler

Sonuç ve Değerlendirme

Geçmişten günümüze özellikle tasarım alanında gelişim gösteren göstergebilim, hayatımızın birçok alanına nüfuz etmiştir. Özellikle albüm kapakları dinleyiciye etkileyici bir boyut kazandırmaktadır. Dinleyici sanatçının albümünü henüz dinlememişken yapılan kapak tasarımından etkilenebilmektedir. Bu çalışmada göstergebilim kuramından yola çıkarak değerlendirilen 1993 ve 2010 yılları arasında Kalan Müzik Şirketi tarafından yapılmış olan 18 adet Türk Halk Müziği albüm kapağı incelenmiştir.

Araştırmada 1997 ve 2003 yıllarında yapılan kapaklarda, daha çok sanatçıyı öne çıkaran fotoğraflar kullanıldığından bu tarihlerdeki tasarımların göstergebilim açısından uygun olmadığı kanaatine varılmıştır. Diğer yıllardaki kapaklar ise uygunluk boyutunda amacına ulaşmıştır. İncelenen kapaklarla yapılan bu çalışmada, göstergebilim kuramcılarının Saussure'ün ortaya koyduğu gösteren ve gösterilen adlı sınıflandırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde albüm kapakları; insan, nesne, mekan, renk, metin olarak 5 kategoriye göre ayrılmış ve kodlanmıştır.

Oluşturulan bu gruplar sınıflandırma yöntemiyle şekillendirilmiştir. Gösteren kısmında var olan görüntü dile getirilmiş ve bedensel ya da algısal nesneye göre biçimlendirilmiştir. Gösterilen ise kavramsal boyutta değerlendirilmiş ve psikolojik açıdan tablo şekillendirilmiştir. Diğer taraftan yapılan 18 albüm kapağının künyesi de yıllara göre tablo olarak sunulmuştur. Renkler göstergebilim kuramında önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle bazı araştırmacılardan edinilen kaynaklar doğrultusunda renklerin ne anlam içerdiğine dair bir tablo yapılmıştır.

Saussure'ün oluşturduğu yöntem, bu çalışmada dönemsel açıdan incelendiğinde 1993'ten 1996 yılına kadar kapak tasarımları, ya bir ressamın renkli dünyasından çıkan çiçeklerle bezenmiş bir görüntü, ya basit tasarımlarla sanatçının portreli fotoğrafı, ya da Anadolu kadını simgeleyen resimle bütünlüğü oluşturmuş bir kapak çalışılmıştır. Diğer taraftan 1997 yılında yapılmış albümde sanatçının samimi bir fotoğrafıyla albüm kapağı olarak tasarlanmış bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir. 1998 yılında birlikte albüm kapaklarında hissedilir boyutta değişiklikler olmuştur. Fotoğrafların, yazıların konumlanış şekilleriyle birlikte zemine ya da albüm kapağında ve yer alan renklerin uyumunda farklılıklar oluşmaya başlanmıştır. Özellikle Erkan Oğur'un albüm kapaklarına bakıldığında göstergebilimin hissedilir boyutta ortaya konduğu görülmektedir. 2000 yılında Kalan Müzik Şirketi'nden çıkan Davut Sulari albüm kapağı ise o dönemde yaşamayan sanatçının doğayla bütünleşen fotoğrafıyla bezenen bir kapakla arşiv çalışması yapılmıştır. 2003 yılında yapılan Neşet Ertaş'ın albümünde ise kapak göstergebilim açısından değerlendirildiğinde uyumlu olmadığı sonucuna varılmıştır. 2004 ve 2010 yıllarındaki görseller incelendiğinde ise daha zengin işlendiği ve göstergebilim açısından birbiriyle özdeşleştiği görülmektedir. Kısacası Türk Halk Müziği albüm kapaklarının geçmiş görsellerinde geleneksel görüntüler

hâkimken günümüzde ise genellikle modern ve geleneksel görselliğin harmanlandığı, albümün ismi ve tasarımı birbiriyle özdeşleşen albüm kapaklarının giderek arttığı görülmektedir.

Sonuç olarak yapılan incelemelerle ve göstergebilim özeliyle yapılan bu çalışmada, Türk Halk Müziği albüm kapaklarının görsel tasarımları, geçmişten günümüze önemli boyutta yol katetmiş, dijital platformların yaygınlaşmasıyla birlikte görsellerde yer alan yalınlık giderek azalmış, zenginleşen, derinliği olan görseller ortaya konmuştur. Bu kapsamda dinleyiciler albümü sadece dinleyerek değil kapağı ile de ilişkilendirerek farklı bir bakış açısıyla değerlendirebilir ve Kalan Müzik Şirketi özelinde var olan diğer şirketlerdeki albüm kapaklarında da böyle bir çalışma uygulanabilir.

Türk Halk Müziği albüm kapaklarına dair yapılan bu çalışma Kalan Müzik Şirketi’nde yer alan diğer türler içinde örnek teşkil edebilir ve arşivler taranarak sahaya göre göstergebilim açısından incelenebilir.

Kaynakça

- Berger, Arthur Asa. *Kültür Eleştirisi: Kültürel Kavramlara Giriş*. İstanbul: Pinhan Yayınevi, 1. Basım, 2012.
- Cerrato, Herman. *The Meaning Of Colors: How Colors Impact Our Daily Life*. Herman Cerrato Graphic Designer. (2012).
- Civelek, Makbule - Türkay, Oğuz. "Göstergebilimin Kuramsal Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Alanya Akademik Bakış Dergisi*. (2020), 771-787.
- Çaydere, Osman. "Grafik Tasarım Programlarına İlişkin Öğretim Elemanları ve Öğrenci Görüşleri". *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi - Sayı 40* (2015) 344-376
- Çeken, Birsen - Arslan, Asuman Aypek." İmgelerin Göstergebilimsel Çözümlemesi "Film Afişi Örneği". *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*. (2016), 507-517.
- Çiçek, Mehmet. "Semiyoji ve Semiyotik Üzerine Düşünceler". *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*. (2016), 137-147.
- Eren, Ozan. "Türkiye'de 1960'larda Müzik Alanı ve Protest Müziğin İlk Nüveleri: Anadolu Pop Akımı". *Sosyoloji Dergisi*. (2017), 131-162.
- Kalan Müzik Şirketi. Hakkımızda. Kalan Müzik. (1991). Erişim <https://kalan.com/kalan-muzik-hakkında/>
- Kırık, Ali Murat. "Sinemada Renk Ögesinin Kullanımı: Renk ve Anlatım İlişkisi". *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. (2013), 71-83.
- Monelle, Raymond - Hatten, Robert. *The Sense Of Music: Semiotic Essays*. New Jersey: Princeton University Press. 2000.
- Oğur, Erkan. Erkan Oğur & Djivan Gasparyan "Fuad" Albümü. (2001). Cafrande Kültür Sanat. Erişim 11 Nisan 2020. <http://www.cafrande.org/erkan-ogur-djivan-gasparyan-fuad-albümü/>
- Oğuz, M.Öcal vd. *Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 8. Basım, 2011.
- Oruç, Makbule Civelek - Türkay, Oğuz. "Tükiye Tanıtım Afişlerinin Göstergebilimsel Bir Analizi: Home Of Turkey Afişleri Örneği". *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*. (2018), 312-328.
- Öztosun Çaydere, Öznur. "Keman Eğitiminde Değerler" *Fine Arts 12 / 4* (October 2017): 272-279.
- Öztürk, Tuğba Aydın. "Albüm Kapakları; Ben Buyum Demenin En Kısa Yolu Bu Mudur?". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. (2014), 796-803.
- Sönmez, Devrim. (2008). *Antik Dönemde Anadolu'da Müzik ve Müzik Aletleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=CEWSLfweoNgW5eeUzZvg9A&no=HBVsNe1IyTybsOgdIM7Bxg>
- Walker, Sue. "Research in Graphic Design". *The Design Journal*. (2017), 549-559

Vodinalı, Selcen. “Tüketim Kültürü Bağlamında Reklam ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri:”Maret Yoook Mu? Reklamı Üzerine Bir Çözümleme”. International Journal Of Social Sciences and Education Reserach. (2016), 162-182.

Yılmaz, Mithat - Özbek, Sümeyye - Özdemir, Gül. “Pink Floyd Albüm Kapaklarının Göstergebilim İlkelerine Göre İncelenmesi”. GSF Sanat Dergisi. (2019), 57-63.